

אחרי

נאך מיתת נדב ואביהוא דערפאר וואס „שתויי יין נכנסו למקדש“.

(ב) דער ציווי בתחלת פרשתנו — „וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנם גו' דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש גו'“, ווי רש"י איז מבאר די שייכות פון דעם פסוק „אחרי מות גו' בקרבנם גו'“ צום ציווי „ואל יבוא בכל עת אל הקודש גו'“, אז דאס איז ווי א רופא וואס איז מזוז א חולה דורך זאגן אים „שלא תמות כדרך שמת פלוני“, און אזוי איך בעניננו: דער עונש פון די בני אהרן איז געווען צוליבן חטא פון „בקרבנם לפני ה' וימותו“ (זיי זיינען אריין אל הקודש אין אן אופן „אשר לא צוה אותם“), האט מען דעריבער אנגעזאגט אהרן — „אחרי מות גו' ואל יבוא, שלא ימות כדרך שמתו בניו“.

מען דארף אבער פארשטיין, וואס מען געפינט אן אונטערשייד צווישן די צוויי ציוויים:

דער ערשטער ציווי — „יין ושכר אל תשת“ — שטייט גלייך (בפ' שמיני) בהמשך צום סיפור פון מיתת בני אהרן (און נאכמער: די תורה איז צוליב דעם מפסיק אינמיטן די ציוויים צו אהרן

א. פון די ענינים מיוחדים וואס מען געפינט בנוגע דעם סיפור פון „מות שני בני אהרן“, איז וואס אין תורה שבכתב גופא איז מפורש די הוראה דערפון למעשה.

— בכלל איז דאך ידוע, אז יעדער ענין אין תורה אנטהאלט אין זיך א הוראה אין הנהגת האדם; וואס דאס איז דער אפטייטש פון ווארט „תורה“ — (לשון) הוראה, אבער בנוגע צו ריבוי סיפורים וענינים פון תורה שבכתב דארף מען אנקומען צו תורה שבעל פה אויף צו וויסן אין וואס עס באשטייט די הוראה פון דעם סיפור, פסוק אדער ווארט;

משא"כ בעניננו, שטייט אין חומש גופא, אז אלס תוצאה פון „מות שני בני אהרן“ זיינען געקומען צוויי (הוראות) ציוויים:

(א) „יין ושכר אל תשת גו' בבואכם אהל מועד גו'“, ווי רש"י ברענגט בפירושו על התורה (וואס דערפון איז מוכח אז דאס איז פשוטו של מקרא), אז די אזהרה איז געזאגט געווארן (גלייך¹)

(1) לשון הכתוב ריש פרשתנו.

(2) ראה רד"ק לתהלים יט, ח (ובס' שרשים שלו ערך ירה). גויא ר"פ בראשית. ובזו"ג נג, ב: אמאי אקרי תורה בגין דאורי.

(3) שמיני י, ט.

(4) שם, ב. — וראה ביאור פרשי זה בארוכה בלקושי חיי"ב ע' 49 ואילך.

(5) כפשטו סדר הכתובים (ולא כתב רש"י שאינם כסדרם). וכמפורש במס' גיטין (ס, סע"א ואילך) — שהובא ברש"י נשא (ה, ב) — דפרשה זו נאמרה בו כיום. וברמב"ן ריש פרשתנו „והקרב שהיו שתי המצות האלה (פ' שתויי יין ואל יבוא בכל עת גו'“) ביום המחלת למיתתם. ואכ"מ.

(6) טז, א-ב.

(7) עה"פ, מתו"כ (וראה גם ראב"ע, רמב"ן ועוד כאן). — וראה ביאור פרשי זה (ע"ד הפשט) לקושי ח"ז ע' 117 ואילך.

(8) שמיני י, א. וראה רש"י גיטין שם ד"ה ופרשת אחרי מות: בשביל ביאה שלא לצורך. וראה תו"כ ריש פרשתנו. ראב"ע. רמב"ן (פסוק ב). ועוד. ואכ"מ. (9) לשון רש"י.

יום הכפורים, וואס ענינו איז כשמו — כפרה, „ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם גו“¹⁶, „והיתה זאת גו' לכפר על בנך מכל חטאתם אחת בשנה“¹⁷.

און דערפאר איז די תורה מקדים „תורת הבהמה והעוף גו“ און די דיני טומאה פון פ' תזריע ומצורע פאר פ' אחרי:

אין די סדרות ב"ז פ' שמיני, רעדט זיך (בעיקר) וועגן ענינים וואס זיינען שייד צו קדושה: פריער די ציוויים ווי צו בויען דעם משכן, מאכן די בגדי כהונה כו'; און דערנאך — פרשת קרבנות (וועלכע מ'איז מקריב אין משכן ומקדש) און דעם סדר פון די ימי המילואים, וסיומם וחותמם — יום השמיני למי-לואים,

נאכדעם קומען די דינים בשייכות מיט עניני העולם, אין וועלכע עס איז דא א תערוכת טוב ורע, און מען דארף אג' קומען צו „תורה אור“ וואס טוט אויף דעם „להבדיל בין הטמא ובין הטהור גו“¹⁸ — זי באלייכט דעם דרך האדם און באוואַרנט אים פון די דברים בלתי רצויים שבעולם.

— דערמיט וועט מען אויך פאר-שטיין דעם דיוק לשון חז"ל¹⁹ (בנוגע די דינים פון פ' תזריע ומצורע) „כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה ח' ועוף במעשה בראשית כך תורתו תפרשה אחר תורת בהמה ח' ועוף“ — דלכאורה:

ובניו (בנוגע יום שמיני למילואים²⁰) אויף צו זאגן דעם ציווי:

משא"כ דעם ציווי „אחרי מות גו' ואל יבוא בכל עת אל הקודש גו“, זאגט די תורה ערשט בפרשתנו, און איז פריער מפסיק²¹ און א הפסק גדול פון (בערך) צוויי און א האלב סדרות: פריער²² קומען די פרטי דינים פון „תורת הבהמה והעוף וכל נפש החי גו“²³, און דער-נאך — די פרטי דיני טומאה פון די סדרות תזריע ומצורע, און ערשט דער-נאך²⁴ — „ידבר גו' אחרי מות גו' ואל יבוא גו“²⁵?

ב. דאס וואס פרשת אחרי מות (בכלל) קומט ערשט נאך „תורת הבהמה והעוף גו“ (שבפ' שמיני) און די דיני טומאה (פון פרשת תזריע ומצורע) — קען מען מבאר זיין בפשטות — אז דאס איז בסדר פון מלמעלה למטה — בהמשך צו פ' שמיני:

דער תוכן כללי פונעם ערשטן טייל פון פ' אחרי איז — דער סדר עבודה פון

10) ראשיכם אל תפרעו גו' (שמיני י, וז), קחו את המנחה גו' (שם, יב ואילך).

11) ועי' מחזיל גיטין שם דפרשת אחרי מות נאמרה בשמיני למילואים — הרי פרשת אחרי מות נאמרה לפני ס'פ שמיני ופ' תזריע (כי רק „שמונה פרשיות נאמרו ביום“ זה — גיטין שם). וראה לקמן ס'ג והערה 23.

12) שמיני יא, א ואילך.

13) ל' הכתוב ס'פ שמיני (יא, מז).

14) ובפרט שיק בפרשתנו מפורש „אחרי מות שני בני אהרן, משא"כ כפ' שתויי יין שלא נזכר בפירוש הקשר למיתתם (ורק מובן הוא מהמשך הפרשה). וברשי' גיטין שם (ריש ע"ב) ד"ה ופרשת שתויי יין לא הזכיר אודות מיתת בני אהרן (כמו שהזכיר שם לפני' סע"א) בד"ה ופרשת אחרי מות). ולהעיר, דפרשת אחרי מות נמנה שם לפני' פרשת שתויי יין. אבל ראה תוד"ה ופרשת אחרי מות שם. פי' מהר"א אבוהב על הרמב"ן ריש פרשתנו.

15) כקושיית הרמב"ן כאן. וראה לקמן הערה 29.

16) פרשתנו טז, ל.

17) שם, לד.

18) לשון הכתוב ס'פ שמיני.

19) פרשי' ר"פ תזריע, מויק"ר שם (פי"ד), א

בסופו) — נת' בלקו"ש ח"ז ע' 74 ואילך.

פון די דברים בלתי רצויים שבכולם, זאל ער זיך ניט מייאש זיין חז"ל, ווייל ס'איז דא דער „אחת בשנה", וואס „יכפר עליכם לטהר אתכם".

ג. אבער דאס איז ניט קיין ביאור מספיק אויף דעם וואס די תורה ווארט מיט'ן ציווי „ואל יבוא בכל עת אל הקודש" ביז פ' אחרי מות — ווארום אע"פ אז דער ענין פון יום הכפורים איז פארבונדן מיט „תורת בהמה חי' ועוף" און „תורתו" של אדם — איז אבער דער ציווי פון „ואל יבוא בכל עת אל הקודש" („שלא ימות כדרך שמתו בניו") אן ענין וואס מען האט געדארפט לכאורה באווארענען גלייך נאך „שמתו בניו".

אפילו מ'זאל לערנען אז דער ציווי „ואל יבוא גו'" איז טאקע געזאגט גע- ווארן „אחרי מותם מיד" ²³ און עס איז נאך פארשריבן געווארן אין תורה דא (ניט ע"פ סדר ²⁴) — ואין מוקדם ומאוחר בתורה ²⁵,

איז אבער ע"פ הידוע אז יעדער פרט אין תורה איז בדיוק ²⁶, איז מסתבר צו זאגן, אז דאס וואס די תורה שטעלט דעם ציווי „ואל יבוא גו'" ערשט דא, איז עס

[ניט נאך ווייל דער ציווי „ואל יבוא גו'" איז שייך צו יום הכפורים (אז דער

ווי פאסט צו זאגן, אז ערשט אין פרשת תזריע ומצורע נתפרשה „תורתו" (של אדם)? עס זיינען דאך פאראן א ריבוי הוראות ודינים בשייכות צו הנהגת האדם וועלכע זיינען געזאגט געווארן פריער ובפרט: עשה"ד, הסדרה ששמה איז פרשת משפטים ועוד.

נאך דער ביאור אין דעם איז: די פרטים (פירושה) און דער חידוש פון דער תורה (הוראה) ²⁰ באשטייט ²¹ אין „להבדיל בין הטמא ובין הטהור גו'"; און דעריבער איז פירושה פון „תורתו" של אדם — די הוראות התורה (ניט בשיי- כות צו הנהגת האדם בכלל, נאך —) בשייכות די עניני טומאה ²². וואס ווערן נולד פון גוף האדם עצמו (יולדת, צרעת, זכ כו'), וואס די תורה איז מורה, ווייזט און לערנט דעם אדם ווי עס דארף זיין דער „להבדיל" בנוגע די ענינים וועלכע זיינען אין עס אליין — ביצירתו.

און מהאי טעמא קומט די פרשה וועגן עבודת יום הכפורים ערשט נאך „תורת בהמה חי' ועוף" און „תורתו" של אדם — ווייל דער אויפטו פון יום הכפורים איז נוגע בעיקר ערשט נאך די דינים:

נאך דעם ווי תורה זאגט אן די הוראות צו א אידן ווען ער האט צו טאן מיט עניני העולם, וואס דערפאר דארף ער זיך אויסהיטן פון די דברים בלתי רצויים („להבדיל בין הטמא ובין הטהור") — באווארנט תורה, אז אזוי ווי ס'איז מעגליך אז א איד זאל ח"ו דורכ- פאלן און עס זאל זיך צו אים צוקלעפן

23 ל' הרמב"ן כאן — אלא שכוונתו ב„מיד" היא למחרתו (כגיל הערה 5. ולהעיר מתוס' שבהערה 14, אבל בגיטין שם מפורש שנאמרה באותו היום. וראה הערה 11.

24 ראה רמב"ן כאן. וראה הערה 29.

25 פסחים ו, ב. ובכ"מ. פרשי' בראשית ו, ג. וישלח לה, כט. שמות ד, כ. וועוד).

26 שלכן יש טעם בכ"מ שנאמר בתורה באופן שאין מוקדם ומאוחר (ראה של"ה חלק תושבע"פ תב, ב). ועוד).

20 ראה פרש"י (פש"מ) ס"פ שמיני.

21 ראה תוי"ח בראשית (ב, ב ואילך). אוה"ת שמיני (כרך א) ע' נו ואילך. ובכ"מ. וראה אגה"ק סכ"י (קמד, ב).

22 ראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א (ע' כב) „הטעם... שעיקר הברור וההבדלה הוא בטהרות".

הנפש בפועל — „בקרבתם לפני ה' (בזי א) וימותו“.

און דאס איז ביי זיי פאררעכנט גע-
ווארן ווי א חטא³², ווייל כאטש אז א איד
דארף זיין בתשוקה אז זיין עבודה זאל
זיין אין אן אופן ביז ער זאל צוקומען צו
התפשטות הגשמיות³³ (זיך אויסצוטאן
פון גשמיות), איז צוזאמען דערמיט
פאדערט זיך פון אים, אז בעת ער האלט
ביי כלות הנפש, „רצוא“, זאל ער ביי זיך
ארויסרופן דעם „שוב“ — ניט ארויס-
גיין פון וועלט, נאר צוריקקערן זיך צו
טאן זיין עבודה וואס זי איז עבודת
הנשמה בגוף — אין עולם הזה, כמאמר
חז“ל³⁴, „על כרחך אתה חי“, און אויס-
צופירן די כוונה העליונה פון „דירה
בתחתונים“³⁵, צו מאכן פון דער וועלט
גופא א דירה לו ית’.

עס זיינען פאראן צוויי (היפכדיקע)
סיבות וואס דערפירן א אידן צו שטיין
אין א תנועה פון „רצוא“ (אז א „שוב“)
— זיך אויסטאן אינגאנצן פון גשמיות:

(א) דערהערנדיק די הפלאה פון ג-ט-
לעכקייט און — בלשון האוה“ח³⁶ — די
„נעימות עריבות . . מתיקות“ צו זיין
דבוק אין אויבערשטן, טוט ער אלץ וואס
מעגלעך צו דערגרייכן די דביקות, דורך
אריינטאן זיך בכל כחו אין „בקרבתם
לפני ה'“ ביז אין אן אופן פון „וימותו“
(אז עס הויבט אים ארויס אינגאנצן פון
גשמיות העולם) — כלות הנפש.

אריינגיין „אל הקודש“ טאר ניט זיין
„בכל עת“, נאר בלויז ביום הכפורים³⁷
— און דער ענין פון יום הכפורים דארף
שטיין אין דעם ארט אין תורה (כנ”ל).
[נאר]

אויך מצד דעם ציווי „ואל יבוא גו“
גופא³⁸, אז די נויטיקייט אין דער בא-
ווארעניש „ואל יבוא בכל עת אל
הקודש“ (היפך הנהגת שני בני אהרן)
ווערט בעיקר נאך די פרשיות פון „תורת
במה חי ועוף“ און „תורתו של
אדם“³⁹.

ד. וי”ל די ערקלערונג אין דעם:

עס איז ידוע, אז דער חטא פון שני
בני אהרן איז ניט געווען ח” א חטא אין
פשטות⁴⁰ זיין⁴¹, נאר (ווי דער אור החיים⁴²
איז מבאר בארוכה) זייער „חטא“ איז
באשטאנען אין דעם, וואס זיי האבן
דערלאזט אז זייער גרויסע דביקות צום
אויבערשטן זאל זיי צוברענגען צו כלות

(27) פרשי פרשתו טז, ג. וראה פרשי שם, ב
(ומדרש). וראה מפרשי רשי.

(28) ולהעיר, דזה שפרשת אחרי מות נאמרה
ביום שמיני למילואים ה' (לא מצד ענין יום
הכפורים, כיא) רק בשביל האזהרה דאל יבוא בכל
עת גו” (ראה פרשי גיטין שם דיה ופרשת אחרי
מות).

(29) משא”כ לפי הרמב”ן (ד’הקדים הכתוב
האזהרות שהזהיר את ישראל שלא ימותו . . בטמאם
את משכני . . ואח”כ כתב אזהרת היחיד, ועד”ז הוא
בראב”ע ריש פרשתנו. וראה פתיחת הרמב”ן לספר
ויקרא ושם שמיני יא, א) — בנוגע הקשר תוכני בין
ריש אחרי לפרשיות שלפניו.

(30) כמובן מפרשי (פשיש”מ) שלאחרי מותם
אמר משה שהם קרובים לה’ יותר ממשא ואהרן
ועליהם דוקא נאמר בקרובי אקדש (שמיני יוד, ג).
(31) ריש פרשתנו. וראה ד”ה כתוב באוה”ח —
במאמדי אדה”א אתהלך לאונאי (ע’ לג). ד”ה וכל
הלכות באוה”ח פרשתנו (כרד ב) ע’ תלח ואילך.
ד”ה אחרי מות תרמ”ט. לקריש ח”ג ע’ 988 ואילך.
ובכ”מ. — וראה בארוכה לקריש חל”ב ע’ 98 ואילך.

(32) משא”כ בסתם בנאי — שהרי עדיין לא
נצטוו „יין ושכר אל תשת“.

(33) ראה שו”ע אדה”א חוה”ח ר”ס צח. הל’ ת”ת
פ”ד ס”ה. וש”נ.

(34) אבות ספ”ד. וראה תניא ספ”ג.

(35) תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ”ז.

(36) בהבא לקמן — להעיר מהמשך תרס”ז
בתחלתו. סה”מ תרצ”ט ע’ 4. סה”מ השי”ת ע’ 5.
(37) ריש פרשתנו.

אופן פון „שוב“, נשמה בגוף דוקא [אז] ער לערנט אין אן אופן אז אויך דער שכל אנושי⁴⁰ (פון זיין נפש הטבעית) באנעמט דעם ענין, ביז אז די תורה ווערט „ערוכה“ ברמ"ח אברים⁴¹ — שלון —

ווייל תורה לא בשמים היא, און אדרבה, תורה איז אפגעגעבן געווארן דוקא למטה⁴², ביז אז די „עליונים“ פרעגן זיך נאך אויף דעם פסק דין פון דעם בית דין של מטה⁴³ — ווייל תורה געפינט זיך למטה דוקא.

און דאס איז ניט נאר בנוגע א פסק דין פון גליא תורה — וואס מען פארשטייט בפשטות אז עיקר ענינה איז למטה דוקא (ווארום אין עולמות עליונים איז ניט שייך דער לימוד בעניני עוה"ז⁴⁴) ובמילא מוז מען, כביכול, קומען למטה דוקא צו וויסן די הלכה;

נאר אפילו בנוגע צו רזין דאורייתא⁴⁵, וואס דאס לערנט מען דאך אויך במתיבתא דרקיע, ואדרבה — לכאורה אויף א העכערן אופן ווי מען לערנט זיי למטה — קומען די „עליונים“ הערן ווי זיי ווערן געלערנט דא למטה.

כמובן פון דעם ביאור אין לקו"ת⁴⁶

(ב) מצד דעם צווייטן קצה — ער פילט די נידעריקייט פון עוה"ז, און דאס ברענגט אים צו אנטלויפן בכל כחו פון פארנעמען זיך מיט דברים גשמיים (וואס קען אים דערווייטערן פון עולם הקדושה), ביז אז דער „אנטלויפן“ דערפירט אז ער זאל זיך „אויסטאן“ אינגאנצן³⁸ פון גשמיות העולם, רצוא און א שוב.

ה. בכלל, זיינען די צוויי אופנים הנ"ל פארבונדן מיט די צוויי סוגים ביי אידן — יושבי אהל און בעלי עסק:

ביי א יושב אהל, וואס גיט זיך אפ אינגאנצן מיט לימוד התורה און ער פארנעמט זיך ניט מיט עסק בעניני פרנסה כו', דארף מען ניט באווארענען (כ"כ) דעם „אנטלויפן“ פון דער נידער-קייט פון עוה"ז — ער געפינט זיך דאך מלכתחילה אין עולם התורה.

ביי אים דארף מען בעיקר באווארענען ער זאל ניט מאכן קיין חשבון³⁹ אז דער ענין פון „רצוא“ פארדערט זיך מצד תורה עד קצה האחרון: היות אז תורה איז העכער פון עולם, קען מען ניט צוקומען צו אמיתית ענין התורה סידן ווען ער וועט זיך אויפ-הויבן לגמרי למעלה. ואשר לכן דארף ער שטיין אין א תנועה פון „רצוא“ בתכלית — זיך אויסטאן פון גוף און עולה זיין למעלה (ברוחניות) בתכלית, וואס דורכדעם וועט ער דערגרייכן אמיתתה של תורה.

באווארנט מען אים, אז אדרבה: כדי צו דערגרייכן אמיתתה של תורה דארף דער לימוד התורה זיין דוקא אין אן

(40) ראה סה"מ הש"ת ע' 112, ועוד.

(41) עירובין נד, רע"א. וראה גם תניא פל"ז (מו), א.

(42) ב"מ נט, ב (וראה תוס' שם סדיה לא בשמים). וראה שבת פט, א: נתתי לארץ.

(43) כמחזיל בנוגע קביעות יום ר"ה (ירושלמי ר"ה פ"א ה"א. דביי פ"ב, יד). ועוד. וראה אגה"ק סכ"ז (קמה, א). ר"ה ביום השני תרפ"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב תסה, א). ר"ה הושבת בגנים השנית. ועוד.

(44) ראה לקו"ת ואתחנן ו, ב ואילך.

(45) ראה אגה"ק שם, לקו"ת שם. ועוד.

(46) תזריע כד, ב ואילך (ובאוה"ת שם כ"ד ב ע' תקלה"ו). וראה גם סה"מ להצ"צ מצות טומאת מצורע פ"ג. ועוד.

(38) ראה רמב"ם הל' דעות רפ"ג, ח' פרקים פ"ד.

(39) בהבא לקמן ראה גם לקו"ת ח"ד ס"ע 1025 ואילך (בביאור מחזיל (שהשיר פ"א, יב (ב)) „שינה של עצרת עריבה“).

מיתת שני בני אהרן צו יושבי אהל. וואס דאס איז דער ציווי⁵¹ „יין ושכר — יין דרך שכרותו — אל תשת“, וועלכער איז שייך דוקא צו כהנים [און אויך דער דין „שאסור שיכור בהוראה“⁵² (וואס ווערט ארויסגעלערנט פון די פסוקים) איז פארבונדן מיט כהונה — ווארום אויף כהנים שטייט⁵³ „וירא משפט ליעקב גו“] —

ווייל דער ענין פון כהנים איז — וואס זיי דארפן זיין אפגעזונדערט פון עניני העולם („הובדלו מדרכי העולם“⁵⁴) און אפגעבן זיך אינגאנצן אין עבודת המקדש. ועד“ז איז דא די דרגא פון „כהונה“ ביי יעדער אידן (אויך ביי א ישראל) — ווי דער רמב“ם פסקנט⁵⁵, אז יעדער איינער וואס „נדבה רוחו . . להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו . . ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים . . ה"ז נתקדש קדש קדשים“ . . יזכה לו בעוה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים“.

און דעם סוג אידן באווארנט מען — „יין ושכר אל תשת“: „יין“ ווייזט אויף סודות התורה, נכנס יין יצא סוד⁵⁶, און „שתיית יין“ (וואס יין האט א טעם) מיינט, אז מ'האט א געשמאק אין פאר-שטיין די רוי תורה; און אויף דעם קומט דער ציווי: „יין ושכר — יין דרך שכרותו — אל תשת“, אז דער ענין

אויפן מחז"ל⁵⁷ „קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא . . ספק הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקיעא אמרי טמא ואמרי מאן נוכח . . רבה בר נחמני“ — אז די פלוגתא איז געווען (בעיקר) אין אז ענין פון רזין דאורייתא, און אעפ"כ איז „מאן נוכח . . רבה בר נחמני“, ווייל אויך די הכרעה אין ענינים פון רזין דאורייתא איז אפגעגעבן געווארן צו א אידן ווי ער געפינט זיך דא למטה, נשמה בגוף⁵⁸.

ביי בעלי עסק אבער דארף מען בא-ווארענען דעם צווייטן קצה: אזוי ווי ער געפינט זיך אין וועלט, איז רעכט אז ער זאל קומען מיט א טענה — ווי וועט ער קענען ביישטיין די אלע נסיונות פון וועלט?

ובמילא איז ער עלול צו קומען לידי מסקנא אז עס דארף זיין „רצוא“ בתכלית, ער זאל אינגאנצן אפלאזן דעם עסק בעניני העולם — באווארנט מען אים, אז דער תכלית הכוונה איז „שוב“, לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁵⁹. און וויבאלד אז דער אויבערשטער מאנט עס פון א אידן, און „איני מבקש . . אלא לפי כוחו“⁶⁰, איז זיכער אז ער גיט עס פריער די נויטיקע כוחות אויף צו ביישטיין אלע נסיונות.

ו. און דאס איז דער אונטערשייד צווישן די צוויי ציוויים וואס זיינען גע-קומען אלס תוצאה פון מיתת שני בני אהרן:

דער ערשטער ציווי איז די הוראה פון

(51) שמיני י, ט ובפרשי עה"פ.

(52) פרשי שם, יא.

(53) ברכה לג, י (הובא ברמב"ם שבהערה הבאה).

וראה רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"ב.

(54) ל' הרמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ג ה"ב

(בנוגע לשבת לוי).

(55) שם ה"ג.

(56) להעיר ממחז"ל דהאמור לכל ישראל ואתם

תהיו לי ממלכת כהנים — ה"ז כה"ג (אגדת בראשית

פעי"ט פ). בעל הטורים עה"פ יתרו יט, ו).

(57) עירובין סה, סע"א. ובכ"מ.

(47) ב"מ פו, א.

(48) ראה לקו"ש ח"ב ע' 68. וש"צ.

(49) ראה סד"ה אני ה"א — במאמרי אדה"ז

פרשיות ח"ב (ע תרסב. תרסה). וראה הנסמן בהערה

38.

(50) במדבר פ"ב, ג. ועוד.

כלל ישראל [און ווי גערעדט כמה פעמים⁶⁰, אז אין זיין אריינגיין „אל הקודש“, „געמט“ ער מיט זיך אריין דעם גאנצן כלל ישראל „אל הקודש“], ואדרבה: דער עיקר ענין פון יום הכפורים כפשוטו — כפרה „מכל חטאתם“ — איז מער נוגע די אידן וועלכע זיינען בתחתית המדריגות —

איז עד"ז בנוגע די באווארעניש „ואל יבוא בכל עת אל הקודש“, אז תוכנו איז שייך צו יעדן אידן:

בשעת עס קומט דער זמן פון יום הכפורים⁶¹, ווען א איד דערמאנט זיך אויף די אלע ענינים בלתי רצויים וואס האבן זיך צו-א-ים צוגעקלעפט במשך השנה, וואס צוליב דעם דארף ער אנקומען צו יום הכפורים וואס איז אים מטהר, און הויבט אים אויף „אל הקודש“, קען דאס ביי אים ארויסרופן א רצון פון „יבוא בכל עת אל הקודש“ — אפזאגן זיך אינגאנצן פון עניני העולם און געפינען זיך בכל עת אין „קודש“.

וואס דאס דארף מען באווארענען אפילו לאחרי ווי מען ווייס פון דער הוראה „יין ושכר אל תשת“, ווייל דאס וואס מען מאנט ביי א יושב אהל „יין ושכר אל תשת“, אז ער דארף שטייען אין א תנועה פון „שוב“, איז פאר-שטאנדיק, היות אז אויך אין דעם „שוב“ פון א יושב אהל איז ניטא קיין חשש פון ירידה כו' — אויך ווי ער שטייט אין „שוב“ האט ער צו טאן בלויז מיט תורה, ובמילא טאר ער ניט בלייבן ביים „רצוא“ אליין, „בקרבתם לפני ה' וימותו“;

ה„יין“ — דער געשמאק און אריין-געטאנענקייט אין סודות התורה — טאר ניט ברענגען צו א מצב פון „שכרות“, ביטול (הדעת ו) מציאות האדם, רצוא אן א שוב⁶².

די הנהגה פון נדב ואביהוא איז גע-ווען — „שתוי יין נכנסו למקדש“: ביי זיי איז געווען די דביקות אין „יין“ — רזין דאורייתא — אין אן אופן וואס האט גע'פועל'ט — ביטול המציאות, כלות הנפש ממש (בקרבתם לפני ה' וימותו).

און דעריבער, איז גלייך נאך מיתת שני בני אהרן געקומען די אזהרה צו די אידן וועלכע זיינען אין סוג „כהנים“ (בדוגמא די-שני בני-אהרן): „יין ושכר — יין דרך שכרותו — אל תשת“, ווייל אויך „יין“, רזין דאורייתא, האט מען אפ-געגעבן דא למטה, צו נשמות בגופים דוקא, כנ"ל.

ז. דערנאך קומט די באווארעניש פאר רוב ישראל⁶³, וועלכע פארנעמען זיך מיט „דרכי העולם“ — אז „ואל יבוא בכל עת אל הקודש“.

אע"פ אז דער ציווי כפשוטו איז גע-זאגט געווארן נאך צו אהרן — איז אבער דער חוכן הענין שייך צו כל ישראל. כשם ווי די כללות העבודה פון יום כפור וואס ווערט געטאן דורך דעם כהן גדול, איז אן ענין וואס איז שייך צו

58) ראה גם לקוטי לוי"צ אגרות (ע' שנה ואילך) בביאור מחזיל (כ"ב עג, סעי'ב). אחוי לך מתי מדבר (כ' ודמו כמא דמיבסמי" — דמתי מדבר (היפך ארץ נושבת) מורה על עבודה בתוקף הרצוא, ולכן „דמו כמא דמיבסמי“, כי „ריבוי שתיית יין הו"ע הרצוא ע"ש.

וראה ג"כ בארוכה לקמן (ע' 267 ואילך. לקו"ש חליא ע' 177 ואילך, בביאור מחזיל (מגילה ז, ב) „איבסום (נשחברו. רש"י) קם רבה שחטי' לר"ז.

59) דהרבה עשו כו' ישמעאל ועלתה בידם (ברכות לה, ב).

60) לקו"ש חטי"ז ע' 338. ועוד.

61) או למצב עבודה דיוהכ"פ בשאר ימות השנה. ולהעיר דיוהכ"פ נקרא (ג"כ) ראש השנה. ויתירה מזה — פנימיות דריה (לקו"ת ר"ה נח, א).

בנוגע דעם אדם עצמו; און וויבאלד אז עס קומט נאך תורה, וואס תורה גיט דעם כח אויף צו מברר זיין דעם עולם, האט מען בכח בייצושטיין די נסיונות און מ'האט ניט וואס צו מורא האבן פון וועלט, וואדערבא — ער מאכט די וועלט א דירה לו יתברך.

[און אויב אפילו ער איז ח"ו דורכ-געפאלן — איז דאס נאך לפי שעה, ובשעתא חדא גיט מען אים דעם ענין פון יום הכפורים וואס טוט אויף דעם עילוי פון תשובה, וואס „מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו“⁶²],

ובמילא גייט ער לבטח דרכו אויף דורכפירן כוונת הבריאה, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

(משיחת ש"פ אהר"ק תשכ"ח)

אבער ווען עס רעדט זיך וועגן בעלי עסקים, וואס זיי האבן נסיונות כו' און ס'איז דא מער חשש אז זיי זאלן ח"ו דורכפאלן, קען זיין א קס"ד אז ס'איז פאר זיי בעסער עס זאל זיין דער „בקר-בתם לפני ה'", „יבוא בכל עת אל הקודש“!

— אויף דעם איז די הוראה מיוחדת פון מיתת שני בני אהרן אין פ' אחרי, אז אויך ביי בעלי עסקים טאר ניט זיין דער „בקרבתם — וימותו“, „אל יבוא בכל עת אל הקודש“. אע"פ אז זיי טענה'ן אז ווי-באלד זיי געפינען זיך אין וועלט ווי אזוי וועט ער קענען ביישטיין די נסיונות? אויף דעם זאגט מען, אז אט די הוראה (אז עס דארף זיין „שוב“) צו בעלי עסקים, קומט ערשט אין פרשת אחרי, נאך „תורת בהמה כו'“ און „תורתו“ של אדם:

„תורת בהמה וכו'“ איז די הוראה ונתינת כח פון תורה צו א אידן אז ער זאל קענען מברר זיין דעם עולם (כנ"ל ס"ב), סיי דער „להבדיל“ אין די ענינים שמחוץ ממנו און סיי דער „להבדיל“

(62) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד, ע"פ ברכות לד, ב.

אחרי ב

פסקינ'ט דער רמב"ם אז שיער המשתלח איז מכפר אויף קלות און תשובה?

פון די מפרשי הרמב"ם איז משמע — און לכאורה איז אזוי די משמעות אין גמרא — אז בנוגע דער פלוגתא פון רבנן און רבי איז ניטא קיין חילוק צווישן „שיעיר המשתלח“ און „עצמו של יום“⁵; פון די פסקי הרמב"ם איז אבער משמע, אז ער איז מחלק ביניהם (אויך ביים פסקינ'ט ווי די רבנן):

אין הלכה הנ"ל פסקינ'ט דער רמב"ם, אז שיער המשתלח איז מכפר על הקלות אפילו אן תשובה, און אין דער הלכה שלאח"ז זאגט ער, אז „עצמו של יום

א. אין הלכות תשובה זאגט דער רמב"ם¹: שיער המשתלח מכפר על כל עבירות שבתורה הקלות והחמורות, בין שעבר בזדון בין שעבר בשגגה, בין שהודע לו בין שלא הודע לו הכל מתכפר בשיעיר המשתלח, והוא שעשה² תשובה, אבל אם לא עשה תשובה אין השיעיר מכפר לו אלא על הקלות כו'.

פרעגט דער כסף משנה (ובפרטיות יותר — דער לחם משנה): אין גמרא³ איז מבואר אז דאס וואס דער שיער המשתלח איז מכפר אן תשובה איז נאר לדעת רבי, וואס ער האלט אז „על כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יום הכפורים מכפר“, והיינו אז לויט רבי איז יוהכ"פ (אליין) מכפר ניט נאר אויף קלות (עשה ול"ת) נאר אויך אויף חמורות; דאקעגן לויט די רבנן, אז יוהכ"פ איז מכפר דוקא מיט תשובה, קומט אויס אז אן תשובה איז דער שיער המשתלח ניט מכפר אפילו אויף קלות.

און דער רמב"ם פסקינ'ט ווי די רבנן, ווי ער זאגט אין דער הלכה גופא אז שיער המשתלח איז מכפר (אויף חמורות) נאר דאן ווען „עשה תשובה“ — און אזוי פסקינ'ט ער אין דער הלכה שלאח"ז⁴, „ועצמו של יום הכפורים מכפר לשבים (דוקא)“ — און דא

(5) להעיר מחידושי הרשב"א שבועות שם ד"ה קשיא אשמעתין.

(6) בחבור התשובה להמאירי (משיב נפש מאמר ב פ"ג) „ומה שאמרו בקצת מקומות שמכפר על הקלות אף בלא תשובה ביאור אע"פ שלא התעורר תכלית הערה עד שיבא ממנה לידי תשובה גמורה. אבל לא נרמז לכאורה מזה ברמב"ם, ואדרבא כותב „אבל אם לא עשה תשובה... מכפר לו... על הקלות“. והמאירי לשיטתו ש„שיעיר הוא סבת הכפרה והתשובה היא הכפרה“ (וכן ב' שם לגבי עצמו של יום הכפורים ויסורין ומיתת ד, כולם הערה המגיעת לו באי זה מאלו והכל סבת התשובה והיא הכפרה). אבל ברמב"ם מפורש „שיעיר המשתלח מכפר על כל עבירות כו' והוא שעשה תשובה“. ומשמע שהשיעיר הוא הוא המכפר, אלא שצריך להיות, בנוגע לחמורות, גם תשובה.

(*) ולהעיר גם ממשניות בחסידות ע"ד שיעיר המשתלח — מאמרי אדמו"ר פרשיות ח"ב ע' תתכח; דרמ"צ (ק"א, ב) ולא ה"י בא לכפר החטא ממנו רק להסיר הקטרגים כו', וראה לקמן סעיף ח ובהנסמן בהערה 47.

(1) פ"א ה"ב.
(2) וי"ג (כ"י ודפוסי רמב"ם) „שיעשה תשובה“ — ראה ספר המדע (ירושלים, תשכ"ד).
(3) שבועות יב, סעי' ואילך.
(4) סה"ג שם.